

Mentaal verzuim

Als iedere werker ieder uur van de werkdag voor honderd procent met zijn werk bezig was, zou de werkweek met een dag verkort kunnen worden. Maar dat is een onmenselijke veronderstelling. Lichaam en geest eisen dat je af en toe 'iets anders' doet. Dat begrijpt iedereen. De vraag is, hoe lang dit 'af en toe' duurt. Het antwoord is: steeds langer. De organisatiedeskundigen hebben ontdekt dat dit mentaal verzuim het bedrijfsleven miljoenen euro's per jaar kost. Daarover heeft deze krant een onthullend artikel gepubliceerd, van Friederike de Raat, op 28 juli. Aanwezig maar niet met de zaak bezig, "Drie kwartier privé internetten, naar huis benen, kopietjes maken voor de sportclub, de telefoon niet opnemen omdat iemand anders dat nu maar eens moet doen, wel naar de vergadering gaan maar niet luisteren omdat het toch onzin is", en nog meer dat tot het dagelijks leven in het postmoderne bedrijf hoort.

Hoe komt het, waardoor groeit het, wat doen we eraan? In dit artikel komen vooral de deskundigen aan het woord. Die hebben het over de eerste signalen. 'De mensen zitten niet lekker in hun vel en voelen onvrede.' Dan wordt er bijvoorbeeld 'een werkbelevingsonderzoek of vitaliteitsonderzoek' gedaan. Vinden de werknemers dat er goed leiding wordt gegeven, wordt er goed samengewerkt, enz. Dat blijkt dan niet het geval te zijn. De fut is eruit, niet alleen bij de mentale verzuimers, maar van lieverlee bij het hele bedrijf. De klanten lopen weg, het bedrijf gaat failliet. Dat heeft de verzuimer natuurlijk ook niet gewild. Als mentaal verzuim een algemene kwaal begint te worden, ligt het voor de hand te vermoeden dat er ook algemene oorzaken zijn. Om die op te sporen zou je, zonder nog aan de

therapie te beginnen, een representatief aantal verzuimers in hun werktijd moeten volgen, en telkens als ze met iets anders bezig zijn dan datgene waarvoor ze betaald worden, vragen waarom ze dat doen. Na een paar maanden onderzoek zou je dan misschien een trend kunnen ontdekken, op grond waarvan tegenmaatregelen kunnen worden ontworpen. Bij mijn weten is zo'n systematisch onderzoek nog niet gedaan. (Noot van United Sense: Zo'n onderzoek wordt door ons binnen 2 – 3 dagen gedaan bij een bedrijfsgrootte van 100 werknemers, en is al vele malen gedaan.) De enige manier om tot een vermoeden van een antwoord te komen is dan bij jezelf na te gaan of je weleens mentaal verzuimd hebt en waarom.

Misschien ben ik een uitzondering omdat ik altijd plezier heb in mijn werk, en hetzelfde geldt voor mijn collega's in de buurt. We schrijven in de krant en zien 's avonds wat we hebben gedaan.

Soms komen er brieven van lezers, die boos zijn of bijval geven. Als je een fout hebt gemaakt, schaam je je. Andere reacties beschouw je als een bewijs dat je het niet voor niets hebt gedaan. Daar zitten we de volgende dag dan niet over te praten. Wel hebben we het soms over het geheel van de krant, en wat daarbij hoort, stad, land en wereld, de toekomst, de toestand van het bedrijf. Tot op zekere hoogte is ieder bedrijf als een levend doolhof, in voortdurend wisselende verhoudingen, inzichten en acties op weg naar morgen en verder. Als je daar niet over praat, moet je ander werk zoeken, of het bedrijf bestaat als zodanig niet meer. Met andere woorden, je vereenzelvig je met het geheel. Dat is een van de pleziertjes van het werkend leven.

Toch ben je soms mentaal aan het verzuimen. In mijn geval gaat het dan over de verzorging van een soort gras dat op het ogenblik uit dertien bloempotten groeit. Die plantage heb ik in de loop van een jaar of vijftien uit één pot gekweekt. Niet opzettelijk, want ik ben geen plantenliefhebber, maar omdat dit gras uit de eerste pot steeds verder groeide, zodat ik gedwongen was, er telkens een pot bij te zetten. Ik gehoorzaam aan de groei van het gras, en terwijl ik dit doe, ben ik mentaal aan het verzuimen. Maar zonder het gras zou ik me op de plaats waar ik werk ontheemd voelen, een slecht cijfer halen bij mijn vitaliteitsonderzoek.

In het artikel van Friederike de Raat wordt Rolt Weijers, arbeid-en organisatieadviseur bij ArboNed geciteerd. Er moet steeds meer gedaan worden met minder mensen, ze worden passief en ongeïnteresseerd, "ze worden minder mondig en trekken zich terug in zichzelf. Dat wil zeggen, ze gaan zich tegen hun bedrijf verweren in plaats van zich ermee te vereenzelvigen. Dat is ook een vorm van mondigheid, de compensatie van wat ze door een oeverloze combinatie van ongrijpbare ontwikkelingen hebben verloren. Zoals daar zijn de schaalvergrotingen, reorganisaties, integraties, experimenten in vernieuwing, inkrimpingen, en dergelijke lotsveranderingen die zich voltrekken als het weer. Mentaal verzuim hoort tot op zekere, niet nauwkeurig te meten hoogte bij het werk waarin je plezier hebt. Daarboven is het een stille vorm van verzet tegen de anonieme krachten waarvan je langzamerhand ontdekt dat ze het bestuur van je leven hebben overgenomen. 'Niet lekker in je vel zitten' is een eufemisme voor een toestand die vroeger een revolutie kon veroorzaken, en die nu tot een uurtje particulier internetten leidt. Ook een manier om de macht over jezelf te heroveren. Zo bezien komt het bedrijfsleven er nog goedkoop van af.

S.Montag